

Prawnik radzi

Umowa o dzieło czy umowa-zlecenie?

MARIA JASIŃSKA

Wyobraźmy sobie, że klient potrzebuje mapy określonego terenu. Ponieważ sam jej wykonać nie może, zleca tę pracę geodecie. Geodeta wykonuje ją, a następnie klient podaje w wątpliwość jakość wykonanej pracy i oczywiście nie wypłaca stosownego wynagrodzenia. Sprawa znajduje swój epilog w sądzie.

Bardzo często wokół umowy-zlecenia i umowy o dzieło powstają wątpliwości. Rodzaj umowy, jaka powinna być zawarta, jest ważny dla obu jej stron. Jeśli bowiem jedna ze stron nie wykona umowy lub też będzie się czuła nie w pełni usatysfakcjonowana, wówczas z wielką dozą prawdopodobieństwa należy liczyć się z problemami. Aby chociaż częściowo rozwiązać wątpliwości w tym zakresie, pozwolę sobie poniżej przedstawić podobieństwa i różnice między tymi najbardziej popularnymi umowami cywilnymi. Zdaję sobie sprawę, że moje uwagi nie wyczerpią tematu, niemniej może pozwolą lepiej dbać o nasze interesy i uchronić się od poniesienia strat.

Przejdźmy zatem do analizy poszczególnych rodzajów umów. Umowa o dzieło uregulowana jest w kodeksie cywilnym w art. 627-647, umowa-zlecenie zaś w art. 734-751. Zgodnie z art. 627 kc „przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia”, natomiast „przez umowę-zlecenie przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie” (art. 734 kc). Już zatem

na podstawie analizy definicji tych umów zawartych w kodeksie możemy spostrzec różnice. Pierwszą z nich jest diametralnie różne określenie przedmiotu umowy. W przypadku umowy o dzieło wykonawca zobowiązuje się do wykonania określonego przedmiotu – dzieła, natomiast w przypadku umowy-zlecenia zleceniobiorca zobowiązuje się do wykonania określonych czynności. Aby ustrzec się zarzutu błędu logicznego „idem peridem”, chciałabym wyjaśnić, co się kryje pod tymi stwierdzeniami.

Pojęcie dzieła jest bardzo szerokie i może dotyczyć zarówno wykonania krzesła, jak i projektu architektonicznego, napisania słów piosenki czy przygotowania dokumentacji. Dotyczy również, co jest szczególnie ważne, prac w zakresie usług geodezyjnych. Aby jednak dany przedmiot uznać można było za dzieło, muszą spełnione być następujące przesłanki:

- 1) Umowa o dzieło jest umową rezultatu i w związku z tym dzieło musi być skończone, to znaczy być wynikiem określonego działania. Rezultat ten może być zarówno materialny, jak i niematerialny.
- 2) Umowa o dzieło nie zawsze musi być

wykonywana osobiście, choć w umowie strony mogą sobie zastrzec, że ze względu na przynajmniej osobiste ma być wykonywana przez danego wykonawcę.

3) Wynagrodzenie za wykonane dzieło z zasady jest ustalone przy podpisywaniu umowy. Jeśli strony tego nie uczyniły, wówczas stosownie do przepisów kc przyjmuje się, że strony miały na myśli zwykle wynagrodzenie za dzieło tego rodzaju. Wynagrodzenie może być również ustalone według zaaprobowanego przez strony kosztorysu lub też ryczałtowo.

4) Do wykonania dzieła mogą być użyte zarówno materiały własne, jak i materiały zleceniodawcy. Jeśli materiały wykorzystane do wykonania dzieła pochodzą od zleceniodawcy, wykonawca powinien ich użyć w sposób odpowiedni oraz złożyć rachunek i zwrócić nie zużytą część. Na wykonawcy ciąży obowiązek niezwłocznego poinformowania zleceniodawcy o wadliwości materiału lub też zajściu innych okoliczności, które mogą przeszkodzić w prawidłowym wykonaniu dzieła.

5) Zleceniodawca może w określonym czasie lub też pod pewnymi warunkami odstąpić od umowy. Pierwszym powodem odstąpienia od umowy jest wykonanie dzieła przez wykonawcę w sposób wadliwy lub sprzeczny z umową. Wówczas zamawiający może (ale nie musi) wezwać wykonawcę do zmiany wykonania dzieła i wyznaczyć na to odpowiedni termin. Drugim powodem odstąpienia od umowy jest sama wola zamawiającego, który aż do momentu ukończenia dzieła przez wykonawcę może odstąpić od umowy. Wówczas jednak wykonawcy należy się wynagrodzenie.

6) Generalnie przyjmuje się, iż wynagrodzenie powinno być zapłacone

w chwili oddania dzieła. Może się jednak zdarzyć, iż dzieło oddawane jest częściowo. Wówczas należy płacić wynagrodzenie w ten sam sposób. Oczywiście strony mogą w umowie zawrzeć inny sposób zapłaty, np. przelewem w ciągu 14 dni od daty przyjęcia dzieła. Trzeba bowiem pamiętać, że terminy „wykonanie” i „przyjęcie” nie są tożsame. Boviem wykonawca dzieło wykonuje i oddaje, a zamawiający – ocenia i przyjmuje. Dopiero od tego momentu należy się wykonawcy wynagrodzenie.

7) Roszczenia wynikające z umowy o dzieło przedawniają się z upływem dwóch lat od oddania dzieła, a jeżeli dzieło nie zostało oddane – od dnia, w którym zgodnie z treścią umowy miało być oddane. Przepis ten jest bardzo ważny albowiem stanowi wyjątek od zasady generalnej, iż w stosunkach między stronami, które nie są stosunkami natury gospodarczej, roszczenia przedawniają się dopiero po dziesięciu latach. Stanowisko to potwierdził wielokrotnie Sąd Najwyższy, który w wyroku z 12 maja 1981 r. (II CR 136/81, OSN CP 1982) stwierdził: „Jeżeli w umowie o dzieło, której przedmiotem są roboty budowlane, strony nie odesłały do szczególnych postanowień co do odbioru robót, to następuje oddanie robót (dzieła) w rozumieniu art. 646 kc”. Przepis ten ma na względzie oddanie dzieła, tzn. rzeczywiste, faktyczne wydanie dzieła przez przyjmującego zamówienie, niezależnie do odebrania tego dzieła stwierdzonego protokolarnie. Od dnia oddania dzieła w przedstawionym znaczeniu rozpoczyna bieg dwuletni termin przedawnienia.

Podsumowując należy przede wszystkim zwrócić uwagę na element rezultatu, który jest nieodłączną cechą tej umowy. Aby zatem można było mówić o umowie o dzieło, jej przedmiotem musi być wykonanie określonego dzieła. Drugorzędną rolę odgrywa w tym wypadku czas – wykonawca również nie jest

w żaden sposób podporządkowany zamawiającemu dzieło. Umowę o dzieło może zawierać każda osoba fizyczna i prawna, o ile ma oczywiście zdolność do czynności prawnych. Zawierając umowę o dzieło pamiętajmy, aby dokładnie określić zarówno przedmiot umowy, jak i zasady wynagrodzenia oraz szczegóły dotyczące materiałów.

Zupełnie inną formą umowy jest umowa-zlecenie. Zgodnie z definicją zawartą w kodeksie cywilnym (art. 734 kc) podstawową cechą tej umowy jest działanie – a więc wykonywanie określonych czynności przez określony czas. W teorii prawa zatem umowę tę nazywa się umową starannego działania. Podstawowymi cechami tej umowy są zatem:

1) Przyjmujący zlecenie zobowiązuje się jedynie do dołożenia należytej staranności przy wykonywaniu umowy. Nie odpowiada zatem za rezultat swojej pracy.

2) Podstawową zasadą umowy-zlecenia jest konieczność zapłaty wynagrodzenia. Wysokość jego zależy od umowy stron. Jeśli tego nie uczyniły, zgodnie z kodeksem przyjmuje się, iż za wykonanie umowy-zlecenia należy się wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy.

3) Przyjmuje się, iż umowa-zlecenie powinna być wykonana osobiście przez osobę przyjmującą zlecenia. Zmiana przyjmującego zlecenie może nastąpić jedynie wtedy, gdy to wynika z umowy lub zwyczaju lub też gdy jest on do tego zmuszony przez okoliczności. O każdej okoliczności zmuszającej przyjmującego zlecenie do zmiany powinien on zawiadomić zleceniodawcę.

4) Przyjmujący zlecenie powinien udzielać zleceniodawcy potrzebnych wiadomości o przebiegu pracy, a po wykonaniu zlecenia lub wcześniejszym rozwiązaniu umowy zdać sprawozdanie. Dla przyjmującego zlecenie obowiązek złożenia sprawozdania z wykonania zlecenia jest szczególnie ważny wówczas, gdy zlecenie wykonał niezgodnie ze wskazówka-

mi dającego zlecenie lub też zlecenia nie wykonał osobiście.

5) Obowiązkiem stron umowy-zlecenia jest dokładne rozliczenie wszelkich wydatków. Zleceniobiorca powinien rozliczyć się z zaliczek, natomiast zleceniodawca powinien zwrócić zleceniobiorcy wszelkie koszty, które ten poniósł, niezależnie od zapłaty wynagrodzenia.

6) W przypadku umowy-zlecenia każda ze stron może ją wypowiedzieć w każdym czasie. W tym momencie zlecenie wygasa.

Zrzeczenie się uprawnienia do wypowiedzenia umowy z ważnego powodu jest nieważne. Strony mogą natomiast w umowie zawrzeć co rozumieją pod pojęciem „ważny powód” oraz uzupełnić zapis, iż w pozostałych wypadkach nie wypowiedzą umowy. Podsumujmy zatem nasze rozważania i powróćmy do naszego geodety ze wstępu artykułu. Trudno jest jednoznacznie ocenić, jaką umowę powinien on być zawrzeć. Wydaje się jednak, że:

a) jeśli geodeta prowadzi działalność gospodarczą, wówczas może podpisać umowę o dzieło z zamawiającym,

b) jeśli geodeta ma swoich pracowników, wówczas pracownicy ci wykonują pracę w ramach stosunku pracy; inni mogą wykonać określone prace (pomiar etc.) w ramach umowy-zlecenia lub o dzieło. Wszystko zależy od tego, jaki jest cel umowy i wola stron.

Podstawowa różnica między tymi umowami polega więc na tym, iż umowa o dzieło jest umową rezultatu – liczy się zatem efekt, natomiast umowa-zlecenie jest umową starannego działania, ważny w tym wypadku jest sam proces. Chciałabym jednak zwrócić uwagę, iż w doktrynie (czyli w teorii prawa) przyjmuje się, iż wykonywanie prac geodezyjnych traktowane jest jako umowy o dzieło.

PS Proponuję, abyście Państwo dzielili się swoimi problemami prawnymi z redakcją. Na wszystkie uwagi czeka autorka. ■

Atrakcyjna praca

DLA GEODETÓW ZE ZNAJOMOŚCIĄ JĘZYKA ANGIELSKIEGO
tel. (0 22) 26-42-21 wew. 364 oraz (0 22) 758-04-23